

Juryrapport Publicatieprijs artsen in opleiding tot psychiater 2019-2020

M.B. de Koning

Het *Tijdschrift voor Psychiatrie* is het toonaangevende wetenschappelijke tijdschrift voor Nederlandse en Vlaamse psychiaters, artsen in opleiding tot psychiater (aiosson) en andere geïnteresseerden. Door het Nederlandstalige karakter heeft het Tijdschrift internationaal uiteraard een klein bereik. Tegelijk is het bereik onder Nederlandstalige clinici juist groot, en waarschijnlijk groter dan bij Engelstalige publicaties. Voor klinische impact in Nederland of Vlaanderen kan het Tijdschrift dus een uitstekend platform zijn. De rubrieken Nederlands-Vlaams Toponderzoek en Proefschriftartikel dragen er daarnaast aan bij dat belangwekkend onderzoek van Nederlandstalige bodem dat in het Engels is gepubliceerd, ook zijn weg vindt naar het *Tijdschrift voor Psychiatrie*.

Een ander doel van het *Tijdschrift voor Psychiatrie* is het stimuleren van aiosson om Nederlandstalig te publiceren. In de redactie zitten structureel één of twee aiosson-redacteurs (gepromoveerd of met promotieonderzoek bezig), en de redactie beoogt uitnodigend te zijn naar aiosson die een artikel indienen. Voor sommige aiosson is dit hun eerste ervaring met de publicatie van een wetenschappelijk artikel. Ook kent het Tijdschrift al jaren de jaarlijkse Publicatieprijs voor aiosson.

Op deze manier probeert het Tijdschrift in figuurlijke zin zowel top- als breedtesport te stimuleren, omdat de redactie ervan overtuigd is dat dit klinisch, didactisch én wetenschappelijk belang dient.

Jury

De jury bestond dit jaar uit twee leden van de Commissie Wetenschappelijke Activiteiten van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (Edwin van Dellen en Philip van Eijndhoven), één lid van het bestuur van de Stichting Tijdschrift voor Psychiatrie (Stephan Claes), en twee leden van de redactie van het *Tijdschrift voor Psychiatrie* (Janna de Boer en Mariken de Koning).

De juryleden beoordeelden de artikelen op klinisch belang, theoretische onderbouwing, wetenschappelijke kwaliteit en taal/leesbaarheid. Ieder jurylid maakte een rangorde (1-18 punten), waarbij de top drie van ieder jurylid extra punten kreeg toegekend (1 bonuspunt voor de derde plaats, 2 voor de tweede plaats en 3 voor de eerste plaats). Deze methode verkleint de kans op een gelijke eindstand. Alle scores van de vijf juryleden werden opgeteld en hieruit kwam een eindscore naar voren. Daarna volgde een juryberaad waarin alle artikelen besproken werden.

Op grond van de eindscore was er een duidelijke top drie, die niet meer aangepast werd, en een duidelijke winnaar. De volgorde van de tweede en derde prijs werd in het juryberaad besloten. De prijswinnaars ontvingen respectievelijk 1000, 500 en 250 euro. De prijzen werden op de online gehouden SAP-voorjaarsdag uitgereikt.

Kenmerken van de artikelen

In de periode juni 2019 tot en met augustus 2020 werden 18 artikelen geschreven met een aios als eerste auteur. Dit aantal fluctueert de afgelopen jaren tussen de 15 en de 23 artikelen per jaar, en lijkt daarmee sinds 2015 stabiel. Van deze 18 waren er 11 van Vlaamse bodem, en 7 werden geschreven door Nederlandse auteurs. Deze verhouding wisselt sterk per jaar, en lijkt vooral aan toeval onderhevig. Er werden 7 gevalsbeschrijvingen gepubliceerd (rubriek Klinische praktijk), 6 overzichtsartikelen, 4 onderzoeksartikelen en 1 essay. De gevalsbeschrijvingen zijn meestal de populairste vorm voor aiosson. De onderwerpen van de artikelen waren zeer divers. De gevalsbeschrijvingen richtten zich hoofdzakelijk op zeldzame of moeilijk te diagnosticeren aandoeningen of onderliggende oorzaken. De overige artikelen betroffen meerdere artikelen over biologische behandeling, maar ook diagnostische thema's en complexe maatschappelijke of filosofische thema's werden niet geschuwd. Bij de onderzoeksartikelen bestreek de wijze van dataverzameling eveneens een breed gebied: retrospectief dossieronderzoek, enquêtes en interviews.

Eerste prijs: Nathalie Frankowski

De eerste prijs was voor Nathalie Frankowski, aios bij GGZ Reinier van Arkel, 's-Hertogenbosch, met haar oorspronkelijke onderzoeksartikel 'Zegt u het maar, u bent de dokter'; patiënten op langdurige psychiatrische verblijfsafdelingen over hun medicatie' (Frankowski

e.a. 2019). Dit artikel kwam tot stand in samenwerking met medeauteurs Koen Grootens (psychiater, klinisch farmacoloog en opleider, GGZ Reinier van Arkel 's-Hertogenbosch en Radboudumc, Nijmegen), Rianda van der Stelt (apotheker-klinisch farmacoloog, apotheek ZANOB, 's-Hertogenbosch), Annemarie Noort (psychiater, GGZ Reinier van Arkel, 's-Hertogenbosch), en Rob van Marum (klinisch geriater en klinisch farmacoloog, hoogleraar Farmacotherapie bij ouderen, Amsterdam UMC, locatie VUmc).

De auteurs deden onderzoek naar de mening en kennis van oudere, langdurig opgenomen psychiatrische patiënten over hun medicatiebeleid, en naar hun visie op gezondheidsprioriteiten. Zij interviewden 47 patiënten met een mediane leeftijd van 67 jaar en een mediaan aantal gebruikte farmaca van 11. Patiënten bleken weinig kennis te hebben over hun medicatiegebruik, en prioriteiten van patiënt en behandelaar kwamen vaak niet overeen.

De jury prees unaniem het belang van dit originele, goed opgezette onderzoek, in een weinig onderzochte patiëntengroep: langdurig opgenomen patiënten met complexe psychiatrische problemen op een verblijfsafdeling Ouderenpsychiatrie. Er zijn methodologische beperkingen, maar die zijn inherent aan de opzet en de mogelijkheden. Het siert de onderzoekers dat dit hen niet heeft afgeschrikt, maar dat ze hebben doorgezet met deze relevante dataverzameling en dat ze de beperkingen zorgvuldig beschrijven.

Het artikel is daarnaast prettig leesbaar en heeft didactische waarde over het belang van betrekken van patiënten bij behandeling en keuzes, ook bij subgroepen met ernstige aandoeningen. De auteurs formuleren concrete praktijkadviezen, met als doelen het leveren van zorg waarin de patiënt centraal staat, het creëren van meer bewustzijn van medicatiegebruik en – waar mogelijk – het minderen van medicatie.

Tweede prijs: Sanne Smith-Apeldoorn

De tweede prijs werd toegekend aan Sanne Smith-Apeldoorn, aios en promovendus bij UMC Groningen, voor het overzichtsartikel 'Ketamine als anestheticum, analgeticum en als antidepressivum' (Smith-Apeldoorn

e.a. 2020). De medeauteurs zijn Jolien Veraart (psychiater en promovendus, PsyQ Parnassia Groep Den Haag en UMC Groningen), Jeanine Kamphuis (psychiater en onderzoeker, UMC Groningen), Joost Breeksema (filosoof en promovendus, UMC Groningen en LUMC), Wim van den Brink (arts-epidemioloog, em. hoogleraar Verslavingszorg, Amsterdam UMC, locatie AMC), Marije aan het Rot (universitair hoofddocent en onderzoeker, Rijksuniversiteit Groningen) en Robert Schoevers (psychiater, hoogleraar en afdelingshoofd, UMC Groningen).

De auteurs geven een literatuuroverzicht en kritische beschouwing over de huidige stand van zaken wat betreft het gebruik van ketamine als antidepressivum. Gezien de prevalentie van therapieresistente depressie is er een grote behoefte aan nieuwe behandelmethoden. Ketamine is een van de behandelmethoden die hiervoor onderzocht worden.

De auteurs geven een overzicht van indicaties, toedieningswegen, werkingsmechanismen en huidige inzetbaarheid en vatten RCT's en meta-analyses naar de effectiviteit van ketamine bij patiënten met therapieresistente depressie samen. Ze benadrukken dat er, ondanks opzienbarende resultaten in een aantal studies, nog veel vraagstukken resterend zijn. Eventuele behandeling buiten trialverband is offlabel en dient enkel na zorgvuldige patiëntselectie en onder strikte monitoring te worden toegepast. De jury vond het overzicht helder geschreven en zeer leerzaam voor de lezer, die veelal niet direct betrokken zal zijn bij onderzoek naar of behandeling met ketamine. Onderzoek naar nieuwe behandelmethoden is vaak aan discussie onderhevig. Het themanummer waarin dit artikel verscheen, leidde tot een ingezonden brief (Van Os & Groot 2020), waarin de auteurs onder andere wijzen op onderbelichte wetenschappelijke

AUTEUR

Mariken B. de Koning, psychiater, Herstelondersteunende Vervolgklinieken, Mentrum, onderdeel van Arkin; senior onderzoeker, Arkin, Amsterdam.

Correspondentieadres

Dr. Mariken B. de Koning, Arkin, afd. Onderzoek, Postbus 75.848, 1070 AV Amsterdam.

E-mail: mariken.de.koning@mentrum.nl

Geen strijdige belangen meegedeeld.

LITERATUUR

Frankowski NEDM, Grootens KP, van der Stelt CA, Noort A, van Marum RJ. 'Zegt u het maar, u bent de dokter'; patiënten op langdurige psychiatrische verblijfsafdelingen over hun medicatie. Tijdschr Psychiatr 2019; 61: 527-35.
Os J van, Groot PC. Reactie op themanummer psychedelica. Tijdschr Psychiatr 2020; 12: 1103-8.
Ridder B de, Fassaert T, Grimbergen C. Radicalisering en psychiatrie: pleidooi voor een brede blik. Tijdschr Psychiatr 2019; 61: 554-62.
Smith-Apeldoorn SY, Veraart JKE, Kamphuis J, Breeksema JJ, van den Brink W, Aan het Rot M, e.a. Ketamine als anestheticum, analgeticum en als antidepressivum. Tijdschr Psychiatr 2020; 62: 629-39.

problemen bij onderzoek naar ketamine. Sanne Smith-Apeldoorn is tweede auteur van de reactie op deze brief,

waarin de auteurs met wetenschappelijke argumenten ingaan op de kritiek. Het laatste woord is hier uiteraard nog

niet over gezegd, maar deze gedachteswisseling in het Tijdschrift geeft het belang van het onderwerp weer.

Derde prijs: Bram de Ridder

De derde prijs was voor het overzichtsartikel 'Radicalisering en psychiatrie: pleidooi voor een brede blik' (De Ridder e.a. 2019), geschreven door Bram de Ridder, aios bij GGZ inGeest en socioloog. Hij schreef dit artikel samen met Thijs Fassaert (epidemioloog en beleidsadviseur, GGD Amsterdam) en Christel Grimbergen (psychiater, GGD Amsterdam).

De auteurs richten zich op de discussie over de mate waarin psychiatrie een bijdrage kan en moet leveren aan het voorkómen van terrorisme en het tegengaan van radicalisering. Zij proberen deze discussie te verdiepen door een overzicht te geven van kennis over psychiatrische stoornissen onder terroristen en van sociaalwetenschappelijke kennis over radicaliseringsprocessen. Ze benadrukken dat psychiaters deze kennis nodig hebben om zowel op casusniveau als in het maatschappelijk en wetenschappelijk debat verantwoord te handelen.

De jury was lovend over de schrijfstijl, de interdisciplinaire benadering en de beschrijving van het theoretisch kader en over de maatschappelijke relevantie. Discussie in de jury ontstond alleen over het feit dat het geen overzichtsartikel in engere zin is, maar meer de vorm heeft van een betoog of essay. Die afbakening varieert overigens in verschillende vakgebieden, dus het interdisciplinaire karakter van het stuk

speelt hierin mogelijk een rol. De conclusie na het juryberaad was dat vorm en werkwijze passend zijn bij het doel van de auteurs en dat het stuk gezien de relevantie en de kwaliteit de derde prijs verdient, ongeacht in welke rubriek men het zou indelen.

Tot besluit

De redactie verheugt zich opnieuw in de ruime keuze uit artikelen van aiossen. Met de jaarlijkse publicatieprijs voor aiossen uit de redactie haar waardering voor hun inzet om een artikel te schrijven over eigen onderzoek, refereert of gevalsbeschrijving en zo een breder publiek te bereiken. De redactie feliciteert de drie eerste auteurs met hun prijs, evenals hun medeauteurs en supervisors en de afdelingen die meewerkten aan deze artikelen. De kwaliteit van de artikelen van de prijswinnaars laat zien dat een nieuwe generatie artsen-onderzoekers klaarstaat.